

**“मियावाकी घन वन प्रकल्पाची” राज्यात
अंमलबजावणी करण्याबाबत.**

महाराष्ट्र शासन

महसूल व वन विभाग,

शासन निर्णय क्र. सा.व.वि.-२०१८/प्र.क्र. १११/फ-११.

मादामा कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई -४०००३२.

दिनांक - १५ जानेवारी, २०१९

प्रस्तावना -

मियावाकी या जपानी वनस्पती शास्त्रज्ञाने कमी जागेमध्ये घन वन (Dense Forest) संकल्पना विकसित केली असून जागतिक स्तरावर हा प्रकल्प लोकांमध्ये रुजत आहे.

महाराष्ट्रातील वनक्षेत्र आणि वृक्षाच्छादन सद्याच्या २० टक्केवरून ३३ टक्केपर्यंत नेण्याबाबत शासनाने संकल्प केला आहे. त्यासाठी, समाजातील अनेक घटकांना वृक्ष लागवड आणि संगोपन कार्यक्रमाशी जोडण्याचा शासनाचा प्रयत्न आहे. लोकसहभागातून ५० कोटी वृक्ष लागवडीचा कार्यक्रम २०१७ पासून ३ वर्षासाठी राज्यामध्ये अंमलबजावणीखाली आहे.

सन २०१९ मध्ये ३३ कोटी वृक्ष लागवडीचे उद्दिष्ट आहे. वृक्षारोपणाच्या ह्या महामोहिमेमध्ये विविध प्रशासकीय विभागांना व यंत्रणांना उद्दिष्ट निश्चित करून देण्यात आले आहे. त्या अनुषंगाने राज्यामध्ये “मियावाकी घन वन प्रकल्प” हा “आनंदवन प्रकल्प” म्हणून हाती घेण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

आनंदवन प्रकल्पाची राज्यामध्ये अंमलबजावणी करण्यासंदर्भात वन विभागास शिफारसी करण्यासाठी खालीलप्रमाणे अभ्यासगट नेमण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

अ. क्र.	पदनाम	पद
१.	डॉ. शीतल आमटे - करजगी, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महारोगी सेवा समिती वरोरा, आनंदवन, चंद्रपूर.	अध्यक्ष
२.	मुख्य वनसंरक्षक (प्रा), चंद्रपूर.	सदस्य
३.	श्रीमती मेघना बडजाते, अध्यक्षा, वुई , वुई फॉर एन्व्हायर्नमेंट एनजीओ, औरंगाबाद.	सदस्य
४.	वनसंरक्षक, सामाजिक वनीकरण, औरंगाबाद	सदस्य सचिव

सदर अभ्यास गटाने खालील बाबी विचारार्थ घेऊन प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख) यांना शिफारशी कराव्यात.

१. आनंदवन प्रकल्पासाठी प्रति हेक्टरी खर्चाची पारंपारिक वनक्षेत्र व वृक्षाच्छादन निर्मितीसाठी येणाऱ्या प्रति हेक्टरी खर्चाशी तुलना.

२. मियावाकी घन वन प्रकल्पाबाबत संकेतस्थळावर उपलब्ध असलेली संपूर्ण माहिती घेऊन त्याचे विश्लेषणात्मक निष्कर्ष विचारात घ्यावेत.
३. “जैन इरिगेशन संस्थेने”, जळगाव येथे फळझाड लागवडी संदर्भात घन फळझाड निर्मितीचा प्रयोग केला आहे. एका ठिकाणी ४०० ऐवजी ४००० फळझाडे लावली जातात. त्याचाही अभ्यास अभ्यासगटाने करावा.
४. आनंदवन, वरोरा येथील घन वन प्रकल्पाची आखणी, अंमलबजावणी आणि यशस्वितता.
५. राहूरी कृषि विद्यापीठामध्ये लागवड केल्या विविध प्रजातींद्वारे निर्माण करण्यात आलेली वने.
६. लोणावळा नगरपालिकेने निर्माण केलेला अशाच स्वरूपाचा प्रकल्प हा पथदर्शी प्रकल्प म्हणून विचारात घेता येईल.
७. वन विभागामार्फत औरंगाबाद आणि जालना येथे विकसित केलेले घन वन प्रकल्प.
८. आनंदवन प्रकल्प राबविण्यासाठी निधीचे विविध स्रोत व उपलब्धता.

वरील बाबी विचारात घेऊन अभ्यास गटाने आनंदवन प्रकल्प राबविण्यासाठी विविध स्थळांच्या निवडीबाबत माहिती अहवालामध्ये समाविष्ट करावी. अभ्यास गटाने वर नमूद बाबींवरील सर्वंकष अहवाल दि.११.०२.२०१९ पर्यंत प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख), नागपूर यांना सादर करावा.

अभ्यासगटाच्या अहवालाच्या आधारे शासनास शिफारसी करण्यासाठी खालीलप्रमाणे समितीची स्थापना करण्यात येत आहे.

अ. क्र.	पदनाम	पद
१.	प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, सामाजिक वनीकरण, पुणे	अध्यक्ष
२.	अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (संशोधन, शिक्षण व प्रशिक्षण), पुणे	सदस्य
३.	मुख्य वनसंरक्षक (प्रा), औरंगाबाद.	सदस्य
४.	मुख्य वनसंरक्षक (प्रा), चंद्रपूर.	सदस्य
५.	मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), नागपूर, प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख) यांचे कार्यालय.	सदस्य
६.	महाराष्ट्र वन विकास महामंडळाचे प्रतिनिधी	सदस्य
७.	वनसंरक्षक (कार्यआयोजना), पुणे.	सदस्य सचिव

सदर समिती आवश्यकतेनुसार खालील व्यक्तींना कामकाजासाठी निमंत्रित करेल.

- १) श्रीमती डॉ. शीतल आमटे - करजगी, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महारोगी सेवा समिती वरोरा, आनंदवन, चंद्रपूर.
- २) श्रीमती मेघना बडजाते, अध्यक्षा, वुई , वुई फॉर एन्व्हायर्नमेंट एनजीओ, औरंगाबाद.
- ३) श्री. सातपुते सहाय्यक वनसंरक्षक (कार्यआयोजना) व अतिरिक्त कार्यभार विभागीय वन अधिकारी (प्रा.),परभणी.

सदर समितीची कार्यकक्षा पुढीलप्रमाणे राहिल.

- १) अभ्यास गटाने केलेल्या शिफारशीं विचारात घेऊन आनंदवन प्रकल्पासाठी ज्या ठिकाणी पाण्याची शाश्वत उपलब्धता आहे , त्या खर्चाचा सामावेश करून समितीने किमान २ ते ३ नमुना अंदाजपत्रके तयार करावीत.
- २) महाराष्ट्र वन विकास महामंडळाने यासंदर्भात पुढाकार घेऊन तज्ज्ञ संस्था म्हणून टर्न की बेसीसवर इतरांना सल्ला व मार्गदर्शन देऊन असे प्रकल्प राबविण्याबाबत समिती शिफारशी देईल.
- ३) आनंदवन प्रकल्पासाठी आनंदवन, वरोरा येथे “आनंदवन संशोधन आणि प्रात्यक्षिक प्रशिक्षण केंद्र” निर्माण करण्याबाबत समितीने अभ्यास करून त्याचे स्वरूप व निर्मितीबाबत शिफारशी कराव्यात. त्याअनुषंगाने, कौशल्य विकास विभाग, पंजाबराव कृषि विद्यापीठ, अकोला, आनंदवन, वरोरा आणि वन विभाग या चार संस्थांनी मिळून एमओयु (MoU) करण्याबाबतची बाब तपासून त्याबाबतचे निष्कर्ष अहवालात समाविष्ट करावेत.

समिती आपला अहवाल दि. २८ फेब्रुवारी २०१९ पर्यंत प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख) , नागपूर यांना सादर करेल.

प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख) , नागपूर हे अंतिम अहवाल नमुना अंदाज पत्रकासह आणि प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीसाठी निधी उपलब्धतेबाबत ठोस शिफारशींसह शासनास दि. १५ मार्च २०१९ पर्यंत सादर करतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्र. २०१९०११५१६२९२२७३१९ आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(वीरेन्द्र तिवारी)

अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (मंत्रालय).

प्रत-

१. मा .मुख्य सचिव.
२. मा .मुख्यमंत्र्याचे अपर मुख्य सचिव.

३. सर्व प्रशासकीय विभागांचे अप्पर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव.
४. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, (वनबल प्रमुख), नागपूर.
५. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, सामाजिक वनीकरण, पुणे.
६. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र वन विकास महामंडळ.
७. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
८. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (मुख्यालय), सामाजिक वनीकरण, पुणे.
९. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (संशोधन, प्रशिक्षण व शिक्षण), पुणे.
१०. डॉ. शीतल आमटे - करजगी, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महारोगी सेवा समिती वरोरा आनंदवन, चंद्रपूर.
११. श्रीमती मेघना बडजाते, अध्यक्षा, वुई , वुई फॉर एन्व्हायर्नमेंट एनजीओ, औरंगाबाद.
१२. मुख्य वनसंरक्षक (प्रा), औरंगाबाद.
१३. मुख्य वनसंरक्षक (प्रा), चंद्रपूर.
१३. मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), नागपूर, प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख) यांचे कार्यालय.
- १४ वनसंरक्षक (कार्यआयोजना), पुणे.
- १५ सहाय्यक वनसंरक्षक (कार्यआयोजना) व अतिरीक्त कार्यभार विभागीय वन अधिकारी (प्रा.), परभणी.
१६. सर्व विभागीय आयुक्त (महसूल)
१७. सर्व जिल्हाधिकारी.
- १८ सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी , जिल्हा परिषद.
- १९ सर्व महानगरपालिकांचे आयुक्त.
- २० सर्व प्रशासकीय विभागांचे विभाग प्रमुख.
- २१ सर्व मुख्याधिकारी, सर्व नगरपालिका.
- २२ सर्व प्रधान मुख्य वन संरक्षक.
- २३ सर्व अप्पर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक.
- २४ सर्व मुख्य वनसंरक्षक (प्रादेशिक).
- २५ वनसंरक्षक, सामाजिक वनीकरण वृत्त, कोकण ठाणे, पुणे, नाशिक, औरंगाबाद, अमरावती, नागपूर .
- २६ सर्व विभागीय वन अधिकारी, सामाजिक वनीकरण विभाग, (सर्व जिल्हे).
- २७ महालेखापाल, (लेखा परीक्षा व अनुज्ञेयता) मुंबई, नागपूर.